

CULTURA

AVUI+

Suplement setmanal de llibres i art *dissabte, 1 de novembre del 2008*

4

Jaume Cabré
Sobre
Paper de
Música

8

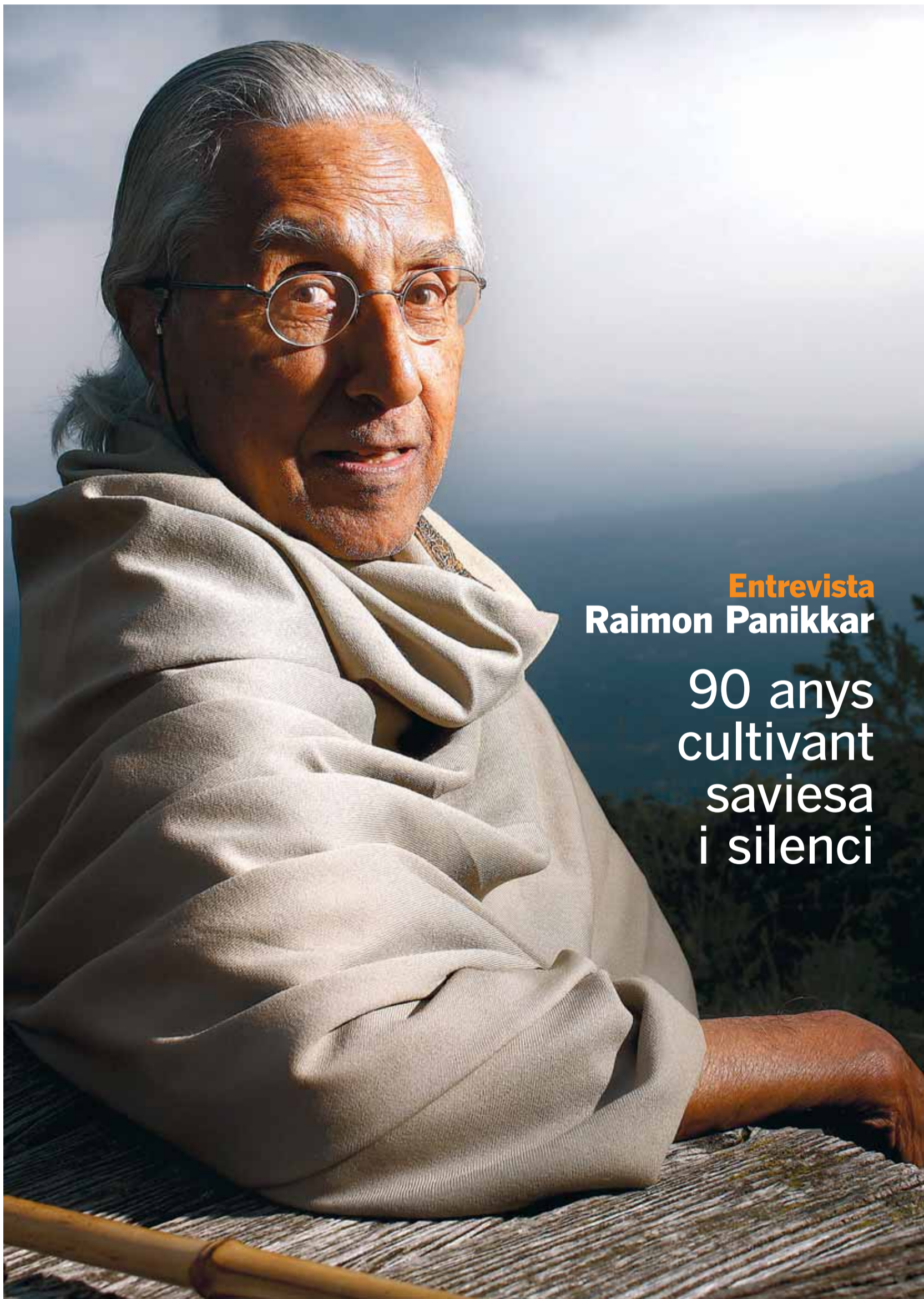
**Olivares
i Albertí**
El misteri
de Lluïsa
Cunillé

13

Antònia Carré
Lorenzo
de Mèdici,
poeta

3 **Ada Castells**
Xerrada amb
Sefa Amell
12 **Xavier Pla**
Debut de
Banegas
14 **David Bueno**
Biografia
d'Einstein
18 **P. Parcerisas**
Lawrence
Weiner,
pioner de l'art
conceptual

Entrevista
Raimon Panikkar

**90 anys
cultivant
saviesa
i silenci**

Entrevista Raimon Panikkar Filòsof i teòleg

“La pobresa és una benedicció”

Text: Ramon Palomeras Fotos: Toni Vilches / CAF

Conscient que de vegades les paraules fan més nosa que servei, Raimon Panikkar (Barcelona, 1918), home de molts silencis, és una autoritat internacional en espiritualitat, història de les religions i diàleg intercultural. Des del seu paradisiac enclavament a Tavertet (Osona), demà arriba als 90 anys tot esperant amb fruïció l'any vinent, ja que l'editorial Fragmenta comença la publicació de les seves obres completes en català.

Vostè se'n deu fumar una mica, de tota aquesta crisi, no?

Una mica sí. Home, no em ric de la gent. Tinc compassió. Això és molt budista, eh? [Riu.] La gent s'ofega en un got d'aigua. Si pensem una mica com va el món som uns super-pri-vi-le-gi-ats. No tenim dret a queixar-nos, quan, en el fons, Europa és responsable de la fam que passa el món.

Sí, ja, però si això ho diu a algú que ha perdut la feina, amb factures per pagar, completament desesperat...

Sí, home, esclar, mira, i el Tercer Món... No vull dir que estem millor o pitjor. Però realment, què està passant? La gent aquí és infeliç.

Però hem avançat al llarg dels segles, no? Per exemple, en

relació a l'Edat Mitjana.

No ho sé qui es divertia més. Per exemple, a l'Edat Mitjana de a cada tres dies un era festa. La gent es divertia, ballava i..., com diuen els francesos, es divertien de la vida.

Ara sabem llegir i escriure.

I? Si llegim i aviat ja no recordem res del que hem llegit. Hem de recuperar l'alegria i l'espontaneïtat. Hem tocat fons espiritualment i la gent no és capaç de reaccionar positivament.

Quin seria el seu credo per abordar la regeneració?

Per començar, no en tinc de credo. El meu consell seria tornar a la frugalitat tradicional, que no vol dir passar gana, sinó disfrutar de la

vida. Estem sobrealimentats. A Benarés vivia amb menys de deu euros a la setmana, i era feliç.

Ara em dirà que per ser feliços hem de ser pobres...

S'ha de diferenciar entre la pobresa i la misèria. Els pobres són feliços, i la misèria és una desgràcia, és no tenir el necessari. La pobresa és una benedicció. És no estar lligat a res, ni tan sols a la vida.

L'Índia el va marcar?

Home... [s'ho rumia]. Em va alliberar. Portava molt de pes. No és que fos infeliç, però vaig descobrir un nou món basat en el pluralisme, la tolerància i l'eficàcia de les religions. Vaig descobrir que la humanitat és plural, que l'etnocentris-

me occidental és tan sols una perspectiva, quasi minoritària. La identitat humana és transcultural i no pot tenir, per tant, un sol punt de referència. A l'Índia vaig descobrir la meua altra meitat. Però ara s'estan equivocant per culpa de l'enveja que tenen d'Occident. El volen imitar i la gent no és feliç.

Les religions no estan en el seu millor moment...

La religió és el millor i el pitjor de l'home, precisament perquè és una dimensió humana. Tant els crims més bàrbars com els més sublims s'han fet en nom de la religió. Però la gent de mica en mica se n'adona. Convé una conversió de les mateixes religions. Fins ara hem fet una caricatura de les religions. Hi ha una ignorància tan enorme que fa una mica de feredat. És una qüestió de valors i d'interès.

¿M'està dient que a algú no li interessa que la cosa funcioni?

No sóc malpensat, però hi ha una part de veritat en això. Però també hi ha una inèrcia de la història.

¿La inèrcia es canvia des de dalt o des de baix?

Si no la canvia el poble, riu-te'n. No tenim excusa. Cal un estil de vida diferent. No podem continuar així.

Cada vegada estem pitjor. Però no sóc pessimista, entre altres coses perquè l'home és mortal.

Però ens falta temps.

No sabem viure, no cultivem l'art de viure, que és la cultura, l'art de la conversa, l'art de saber perdre el temps. La vida no es guanya, es viu. Això de no tenir temps ho diuen els esclaus, els que han perdut la disciplina, els que no són lliures ni es coneixen. L'home accelerat ha perdut el sentit de la contemplació.

Cal més silenci.

És tant important que qui no sap fer silenci no arriba a l'ésser humà. No es tracta d'estar sempre fent penitència. El silenci forja el sentit. I l'estem abandonant a canvi d'una superficialitat banal i insulsa. Fresca a totes hores. Al principi hi havia la paraula. Ara bé, la paraula no és el principi. El principi és el silenci. Si les meves paraules no surten del silenci no són autèntiques.

I com s'ha de fer?

Ja hi som! Com vols saber nedar si no et poses al mar i veus l'aigua?

Molt eteri tot plegat, no? Costa d'encarnar...

Ningú ha dit que la vida sigui fàcil. La vida és senzilla, però no fàcil. He

viscut als tres mons: Àfrica, Àsia i Occident. I Occident és el més infeliç de tots. A l'Àfrica es riu, es balla i quan es passa fam... què hi farem?

¿Hauríem de començar a aprendre a renunciar?

Si la renúncia crea malestar, no cal renunciar. Però es renuncia quan t'adones que allò no té cap mena de valor. La gent hauria de renunciar a més coses. Però no es tracta de defensar la vida ascètica.

Per cert, ¿no hauria de renunciar a algun volum de les obres completes? Divuit són molts, no?

Són setanta anys d'escriure. Però faré una expurgació, perquè hi ha una inflació en la publicació i no m'agradaria contribuir-hi. Si no val la pena, no val la pena. L'important és viure la realitat, no escriure-la, no predicar-la. Si es viu, es contagia.

Per cert, què hi feia a Alemanya entre el 1936 i el 1939?

Jo era estudiant, eh? Tenia 18 o 19 anys. Vaig tornar de Bonn a Barcelona en bicicleta passant pels Alps. Va ser una experiència única.

Fugia?

No, jo estava molt bé allà. Tenia passaport britànic. Hi estava ben considerat. A la universitat encara

hi havia perfecta llibertat. Mira, em guanyava la vida fent classes de castellà als jueus fins que ja vaig veure que la cosa es torçava.

Un altre fet curiós. Vostè va ser un dels fundadors de l'Opus Dei.

Quan encara no era ni Opus ni Dei. Érem quatre amics intel·lectuals que volíem imitar la vida de Crist. Sempre ha estat el meu ideal. Després es va institucionalitzar i ja no hi pintava res. Ei! Però jo encara sóc sacerdot catòlic, eh? I no me'n peneixo. Encara que sóc el primer crític de l'Església. És allò que deia José Antonio: "Amamos a España porque no nos gusta" [riu].

Catòlic, hinduista i budista... Com s'ho fa?

Les meves quatre grans tradicions són la secularitat, l'hinduisme, el budisme i... el cristianisme, indiscutiblement [riu]. El gran repte del segle XXI és aquest. Ara a Occident es porta l'especialització. Per què? Podem ser més coses.

L'entesa és possible?

I tant! El gran escàndol del segle XX és la desunió de les religions. Sense concòrdia no hi ha pau possible. Cap religió pot pretendre ser la propietària de la veritat. No hi ha una religió autosuficient. Hem d'apren-

dre els uns dels altres, no tenir por a la diversitat.

On és l'origen de la desunió?

Política. Interessos. Des de dalt.

I el poble?

Es deixa portar.

Per ignorància?

Per inèrcia i per comoditat. Però la desunió s'està acabant. Conec molta gent que es defineixen com a religiosos, amb religiositat autèntica, i no com una cosa o una altra.

I els ateus hi tenen cabuda?

Sóc ateu per la gràcia de Déu [riu]. A part que els ateus han fet de l'ateisme una altra religió. Ja hi són.

M'estic perdent.

Tranquil, no podem transformar el món en 24 hores. Falta paciència i perseverança.

Però Déu existeix?

Qui és Déu?

No ho sé. L'hi pregunto.

Si no ho saps, jo no et puc contestar. Mira, jo puc preguntar: "¿Existeix aquesta taula?". I diré que sí. Te l'estic mostrant, aquí la tens, és aquí al davant. Però si no em contestes, no et puc respondre.

...?

Tenim una paraula que és el misteri absolut. Si pogués manipular Déu, saber qui és..., ja hi seríem. Déu no és un concepte, és un símbol, perquè hi ha gent que creu en aquest símbol. Si cremo un tros de roba, que per a tu és un tros de roba però per a mi representa la pàtria, allò és un crim. Si només fos un tros de roba, no passa res.

Però és que... és un tros de roba!

No es pot jugar amb els símbols. Per això el diàleg és essencial.

Així està en contra de les caricatures sobre Mahoma...

La gent creia en aquests símbols. Es van fer amb mala fe i els altres van caure a la trampa.

I no seria millor la indiferència?

Segur. Ens fa falta més humor.

La darrera pregunta. Si mira enrere, ¿es peneix d'alguna cosa?

De no haver-ho fet millor [riu].

Canviaria alguna cosa?

Això és pura casuística. Com que no ho puc canviar, per què m'he de torturar? El pensar ha de ser realista, si no, no és pensar.*